MEJDS. 2021; 11:121.

Published online 2021 Oct. **Original Article**

Structural Equation Modeling of Personality Traits in the Primary and Secondary Vulnerability Patterns of Antisocial Personality Disorder Based on Eysenck's Model

Deljou B[1], *Bakhshipour Rodsari A[2], Farnam A[3]

Author Address
1. Department of Psychology, Tabriz Branch, Islamic Azad University, Tabriz, Iran;
2. Department of Psychology, Tabriz University, Tabriz, Iran;
3. Department of Psychiatry, Tabriz University of Medical Sciences, Tabriz, Iran.
***Corresponding author's email:** abbas_bakhshipour@yahoo.com

Received: 2020 July 20; **Accepted:** 2020 November 3

Abstract

Background & Objectives: Psychopath evaluation and conceptualization in non–clinical individuals has attracted increasing attention in recent years. Psychopathy is a set of emotional, interpersonal, and behavioral traits that represent cruelty, recklessness, deception, bigotry, excitement, and aggression. Underlying individual differences in Antisocial Personality Disorder (APD) are biological issues. One of the personality theories that addressed individual differences, especially biological differences, is Eysenck's theory of personality. Eysenck's personality traits model describes APD based on the following traits: extraversion, neuroticism, and psychoticism. Thus, the present study aimed to investigate the relationship between personality traits of primary and secondary psychopathy based on Eysenck's model.

Methods: The present correlational research applied structural equation modeling. The statistical population of this study included all medical students in Tabriz City, Iran, in the academic year of 2019–2020. In total, 284 subjects were selected using the convenience sampling method. The inclusion criterion of the study included medical students. Besides, the exclusion criteria of the study were the presence of active mental health disorders and absence from >2 sessions. The required data was gathered by the Levenson Self–Report Psychopathy Scale (LSRP) (Levenson et al., 1995) and Eysenck Personality Questionnaire–Revised Short (EPQ–RS) (Eysenck et al., 1985). The obtained data were analyzed using Pearson correlation coefficient and structural equation modeling in SPSS and LISREL. The significance level of all tests was 0.01.

Results: The collected results indicated that neuroticism had a direct and significant relationship with primary APD (Beta=0.301, $p<0.001$) as well as secondary APD (Beta=0.823, $p<0.001$). Psychosis had a direct and significant relationship with primary APD (Beta=0.502, $p<0.001$) as well as secondary APD (Beta=0.310, $p<0.001$); however, extraversion had no significant relationship with primary APD (Beta=–0.123, $p=0.061$) as well as secondary APD (Beta=0.122, $p=0.080$). Furthermore, the collected data fitted with the proposed research model (x^2/df=2.46, CFI=0.96, GFI=0.91, NFI=0.94, RMSEA=0.072).

Conclusion: According to the current research results, Eysenck's theory has a tremendous influence on the development of theoretical and research etiology of psychopathy and supports the major role of Eysenck's theory in APD.

Keywords: Extraversion, Neuroticism, Psychoticism, Primary, Secondary, Antisocial personality disorder.

[Downloaded from www.jdisabilstud.org on 2026-11-01]

Copyright © 2016, MEJDS. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) which permits copy and redistribute the material just in noncommercial usages, provided the original work is properly cited.

مجله مطالعات ناتوانی ۱۴۰۰؛ (۱۱):۱۲۱.

انتشار برخط مهرماه ۱۴۰۰ مقاله پژوهشی اصیل

مدل‌یابی ساختاری صفات شخصیتی در دو نوع الگوی آسیب‌پذیری اولیه و ثانویهٔ اختلال شخصیت جامعه‌ستیز براساس مدل آیزنک

بهاره دلجو[۱]، *عباس بخشی‌پور رودسری[۲]، علیرضا فرنام[۳]

توضیحات نویسندگان

۱. گروه روان‌شناسی، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران؛

۲. گروه روان‌شناسی دانشگاه تبریز، تبریز، ایران؛

۳. گروه روان‌پزشکی دانشگاه علوم‌پزشکی تبریز، تبریز، ایران.

* **رایانامهٔ نویسندهٔ مسئول:** abbas_bakhshipour@yahoo.com

تاریخ دریافت: ۳۰ تیر ۱۳۹۹؛ **تاریخ پذیرش:** ۱۲ آبان ۱۳۹۹

چکیده

زمینه و هدف: مدل صفات شخصیتی آیزنک اختلال شخصیت جامعه‌ستیز را براساس سه‌صفت برون‌گرایی، روان‌رنجورخویی و روان‌پریش‌خویی توصیف می‌کند. هدف پژوهش حاضر، مدل‌یابی ساختاری صفات شخصیتی در دو نوع الگوی آسیب‌پذیری اولیه و ثانویهٔ اختلال شخصیت جامعه‌ستیز براساس مدل آیزنک بود.

روش‌بررسی: روش این پژوهش از نوع توصیفی‌ـ‌تحلیلی بود که در قالب مدل‌یابی معادلات ساختاری ارائه شد. جامعهٔ آماری پژوهش را تمامی دانشجویان پزشکی شهر تبریز در سال‌تحصیلی ۹۹ـ۱۳۹۸ تشکیل دادند. تعداد ۲۸۴ نفر به‌شیوه نمونه‌گیری دردسترس به‌عنوان نمونه انتخاب شدند و به مقیاس خودگزارش‌دهی جامعه‌ستیزی لونسون (لونسون و همکاران، ۱۹۹۵) و مقیاس تجدیدنظرشدهٔ شخصیت آیزنک‌ـ‌فرم کوتاه (آیزنک و همکاران، ۱۹۸۵) پاسخ دادند. داده‌ها با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون و مدل‌یابی معادلات ساختاری در نرم‌افزارهای SPSS نسخهٔ ۲۴ و LISREL نسخهٔ ۸/۸۰ تحلیل شد. سطح معناداری همهٔ آزمون‌ها ۰/۰۱ بود.

یافته‌ها: بررسی ضرایب مسیر مستقیم بین مسیرهای مختلف نشان داد، روان‌رنجورخویی با اختلال شخصیت جامعه‌ستیزی اولیه (Beta=۰/۳۰۱ ،p<۰/۰۰۱) و ثانویه (Beta=۰/۸۲۳ ،p<۰/۰۰۱) رابطهٔ مستقیم و معنادار داشت؛ همچنین روان‌پریش‌خویی با اختلال شخصیت جامعه‌ستیز اولیه (Beta=۰/۵۰۲ ،p<۰/۰۰۱) و ثانویه (Beta=۰/۳۱۰ ،p<۰/۰۰۱) رابطهٔ مستقیم و معنادار داشت؛ اما برون‌گرایی با اختلال شخصیت جامعه‌ستیزی اولیه (Beta=-۰/۱۲۳ ،p=۰/۰۶۱) و ثانویه (Beta=۰/۱۲۲ ،p=۰/۰۸۰) رابطهٔ معنادار نداشت. همچنین داده‌های گردآوری‌شده با مدل پیشنهادی پژوهش تناسب داشتند (χ^2/df=۲/۴۶ ،CFI=۰/۹۶ ،GFI=۰/۹۱ ،NFI=۰/۹۴ ،RMSEA=۰/۰۷۲).

نتیجه‌گیری: براساس یافته‌های این پژوهش، تئوری آیزنک تأثیر مهمی در بسط تئوریک و پژوهشی سبب‌شناسی اختلال شخصیت جامعه‌ستیز دارد و از نقش اساسی تئوری آیزنک در اختلال شخصیت جامعه‌ستیز حمایت می‌کند.

کلیدواژه‌ها: برون‌گرایی، روان‌رنجورخویی، روان‌پریش‌خویی، اختلال شخصیت جامعه‌ستیز اولیه و ثانویه.

حق انتشار محفوظ است © ۱۳۹۵، مجله مطالعات ناتوانی. این یک مقاله با دسترسی آزاد است که تحت مجوز اختیار‌ـ‌غیرتجاری ۴/۰ بین‌المللی (https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.fa) منتشر شده است که به شما اجازه می‌دهد که مواد منتشر شده در این مقاله را با شرط ارجاع مناسب به نسخهٔ اصلی، به‌طور غیرتجاری نسخه‌برداری و توزیع کنید.

[Downloaded from www.jdisabilstud.org on 2026-11-01]

۱ مقدمه

ارزیابی و مفهوم‌سازی اختلال شخصیت جامعه‌ستیز[1] در افراد غیربالینی در سال‌های اخیر توجه فزاینده‌ای را به خود جلب کرده است. کلکلی[2] یکی از تعاریف بسیار جامع اختلال شخصیت جامعه‌ستیز را ارائه داده است که شامل ویژگی‌های تکانشی‌بودن[3]، فاقد احساس گناه[4] یا همدلی[5]، سنگدلی[6]، بزرگ‌منشی[7]، خودمحوری[8]، جذابیت ظاهری[9]، پرخاشگری[10] و رفتار ضداجتماعی[11] پایدار می‌شود و هیچ‌گونه مدرکی برای ابراز پشیمانی ندارد. از توضیحات کلکلی بدیهی است که بسیاری از این خصوصیات امکان دارد به‌طور مستقیم بر نحوهٔ عملکرد شخص در جامعه و تعامل با افراد دیگر تأثیر بگذارد؛ بنابراین عملکرد اجتماعی فرد به‌احتمال زیاد با این صفات شکل می‌گیرد (به نقل از ۱). اختلال شخصیت جامعه‌ستیز به دو عامل مرتبط اما متمایز اختلال شخصیت جامعه‌ستیز اولیه[12] و اختلال شخصیت جامعه‌ستیز ثانویه[13] تقسیم می‌شود (۲). اختلال شخصیت جامعه‌ستیز اولیه شامل ویژگی‌های شخصیتی ازجمله خودمحوری، دستکاری، فریب و نبود پشیمانی است. این عامل با همدلی و اضطراب همبستگی منفی دارد (۲)؛ به‌طور کلی، این صفات شخصیتی منعکس‌کنندهٔ خصوصیات بین‌فردی و عاطفی است که برای مفهوم‌سازی اختلال شخصیت جامعه‌ستیز اساسی است (۳). اختلال شخصیت جامعه‌ستیز ثانویه به رفتارهای ضداجتماعی و سبک زندگی ناپایدار و خودکفا اشاره دارد. این رفتارها منعکس‌کنندهٔ تکانشی‌بودن، تحمل‌نکردن محرومیت، فاقد اهداف بلندمدت، فاقد احساس مسئولیت و کنترل رفتاری ضعیف است (۴). زیربنای تفاوت‌های فردی در زمینهٔ اختلال شخصیت جامعه‌ستیز، مسائل زیستی است. یکی از نظریه‌های شخصیتی که به تفاوت‌های فردی و به‌ویژه تفاوت‌های زیست‌شناختی می‌پردازد، نظریهٔ شخصیتی آیزنک[14] است (۵). فرض اساسی نظریهٔ آیزنک این است که فرایندهای مغزی انسان را می‌توان براساس لفظ سادهٔ سیستم مغزی تبیین کرد؛ زیرا این معانی، مدارهای اصلی شخصیت و رفتار انسان را مشخص می‌کنند. در این راستا، الگوی سه‌عاملی آیزنک شامل برون‌گرایی[15]، روان‌رنجورخویی[16] و روان‌پریش‌خویی[17] می‌شود (۶). نمرهٔ بیشتر در مؤلفهٔ برون‌گرایی با متغیرهایی چون خوش‌گذران، پرتوان، بشاش، جسور، اجتماعی و... توصیف می‌شود؛ درحالی‌که نمرهٔ کم در این مؤلفه با گوشه‌گیری، تنهایی، کم‌حرفی، روابط اجتماعی بسیار ضعیف، عاشق مطالعه و... وصف می‌شود. افراد با خصیصهٔ برون‌گرایی به سرنخ‌های پاداش به‌شکل‌های متمایزی پاسخ می‌دهند و میل باطنی به تجربهٔ عاطفهٔ مثبت دارند. این افراد درگیری در روابط اجتماعی را ترجیح می‌دهند؛ درحالی‌که افراد درون‌گرا از موقعیت‌های اجتماعی و شلوغ می‌گریزند و ترجیح می‌دهند تنها باشند (۷). مهم‌ترین ویژگی روان‌رنجورخویی، اضطراب است. این افراد نه‌تنها از لحاظ هیجانی بیش‌ازحد پاسخ نشان می‌دهند، بلکه بعد از پاسخ نیز در بازگشت به سطح نرمال مشکل دارند. اشخاصی که در بُعد روان‌پریش‌خویی نمرهٔ بیشتری می‌گیرند، افرادی پرخاشگر، خودمحور، سرد، فاقد حس همدردی و بی‌توجه به قانون یا آرامش دیگران هستند (۸).

یکی از نظریاتی که دربارهٔ اختلال شخصیت جامعه‌ستیز بحث کرده است، نظریهٔ آیزنک است (۶). دو سیستم عمده و اصلی در نظریهٔ آیزنک شامل مدار شبکهٔ قشری[18] و مدار شبکهٔ لیمبیک[19] می‌شود. مسئول کنترل برانگیختگی ایجادشدهٔ قشری محرک‌ها در مغز، سیستم مدار شبکهٔ قشری است؛ همچنین مسئول شدت و ضعف پاسخ‌گویی به محرک‌های هیجانی مدار شبکهٔ لیمبیک است. برون‌گرایی/درون‌گرایی با برانگیختگی‌پذیری مدار شبکهٔ قشری ارتباط دارد (۶). آستانهٔ تحریک در برون‌گراها زیاد است؛ به‌عبارتی تحریک بسیاری لازم است تا تنش درونی این افراد کم شود؛ بنابراین آن‌ها درمقایسه با اشخاص درون‌گرا، در محرک‌هایی که آستانهٔ تحریک آن‌ها بسیار کم است، به تحریک‌های بیشتر و با شدت بیشتری نیاز دارند تا سطح انگیختگی‌شان کاهش یابد. همچنین نوروزگرایی با حساسیت وافر به سرنخ‌های منفی یا تنبیه در محیط مشخص می‌شود. افراد نوروزگرا به‌صورت خودکار به سرنخ‌های موقعیتی جدید توجه دارند. این افراد درمقایسه با اشخاص با ثبات هیجانی موقعیت‌ها را بیشتر تهدیدزا ارزیابی می‌کنند و افراد با خصوصیت زیاد نوروزگرایی مضطرب، نگران و مستعد افسردگی هستند (۸). محمدزاده و عاشوری در پژوهشی نشان دادند، شخصیت ضداجتماعی با روان‌پریش‌خویی و روان‌رنجورخویی آیزنک رابطهٔ مثبت دارد و ارتباط شخصیت ضداجتماعی با روان‌پریش‌خویی آیزنک کاملاً قابل انتظار است؛ زیرا مقیاس روان‌پریش‌خویی آیزنک عمدتاً گرایش‌های ضداجتماعی را می‌سنجد (۹). در پژوهش گودجانسون و سیگوردسون مشخص شد، سه بُعد شخصیتی مطرح در نظریهٔ شخصیت آیزنک شامل روان‌رنجورخویی، برون‌گرایی و روان‌پریش‌خویی می‌تواند به‌طور مثبت جامعه‌ستیزی را پیش‌بینی کند (۱۰). سلبوم و دریسلن در پژوهشی دریافتند، افراد جامعه‌ستیز درون‌گرا بیشتر در خودشان هستند و برای آنکه از این ملال خارج شوند، ممکن است به هیجانات تند و غیرکنترلی دست بزنند (۱۱). رابرت و همکاران در پژوهشی نشان دادند، بسیاری از جامعه‌ستیزها در انجام اقدامات ضداجتماعی برای تضمین مراقبت‌های مجرمانه یا پزشکی درگیر نمی‌شوند؛ همچنین ممکن است دارای نقایص عمیقی در عملکرد اجتماعی باشند که از عملکرد آن‌ها

1. Antisocial Personality Disorder
2. Cleckley
3. Impulsivity
4. Lack of guilt
5. Empathy
6. Callousness
7. Profound
8. Egocentricity
9. Superficial charm
10. Aggressiveness
11. Antisocial behavior
12. Primary psychopathy
13. Secondary psychopathy
14. Eysenck
15. Extraversion
16. Neuroticism
17. Psychoticism
18. Reticulo-cortical
19. Reticulo-limbic

[Downloaded from www.jdisabilstud.org on 2026-11-01]

در جامعه جلوگیری می‌کند (۱۲).
با جمع‌بندی مطالب گفته‌شده، می‌توان چنین نتیجه‌گیری کرد که تاکنون سازه‌های نظری مختلفی درخصوص عوامل زمینه‌ساز مربوط به مشکلات رفتاری و شخصیتی در مبتلایان به اختلال شخصیت جامعه‌ستیز، بررسی و تحقیق شده است؛ اما تعداد کمی از آن‌ها در قالب مدلی واحد که گویای روابط متقابل این سازه‌ها با همدیگر است، آمده است؛ بنابراین باتوجه به مطالب مذکور، هدف پژوهش حاضر، مدل‌یابی ساختاری صفات شخصیتی در دو نوع الگوی آسیب‌پذیری اولیه و ثانویهٔ اختلال شخصیت جامعه‌ستیز براساس مدل آیزنک بود.

۲ روش‌بررسی

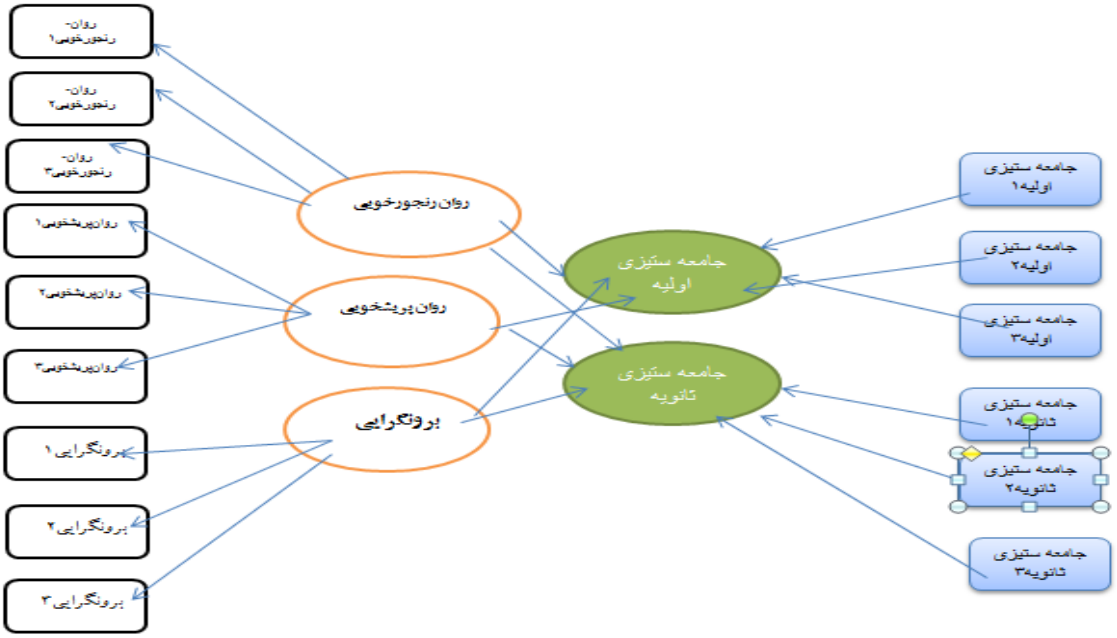
روش این پژوهش توصیفی از نوع تحلیلی بود که در قالب مدل‌یابی معادلات ساختاری ارائه شد. جامعهٔ بررسی‌شده در این پژوهش، شامل تمامی دانشجویان پزشکی شهر تبریز در سال تحصیلی ۹۹ـ۱۳۹۸ بود. هویل (۱۳) و لوئلین (۱۴) تأکید کردند که برای استفاده از روش مدل‌یابی ساختاری حجم نمونه حداقل باید صد نفر باشد و حجم مطلوب نمونه برابر با دویست نفر است. در پژوهش حاضر، طبق دیدگاه هویل (۱۳) و لوئلین (۱۴)، برای دستیابی به نتایجی پذیرفتنی و با درنظرگرفتن این احتمال که بسیاری از پرسشنامه‌ها به‌صورت ناقص جواب داده شوند، تصمیم بر آن شد تا نمونه‌ای برابر با سیصد نفر با استفاده از روش نمونه‌گیری دردسترس انتخاب شود. از این تعداد، پرسشنامه‌های شانزده نفر از شرکت‌کنندگان پژوهش به‌صورت ناقص یا از روی بی‌دقتی تکمیل شد که از روند پژوهش حذف شدند. در تحلیل نهایی اطلاعات پرسشنامه‌های ۲۸۴ آزمودنی وارد نرم‌افزار SPSS شد. ملاک ورود شرکت‌کنندگان به پژوهش شامل دانشجوی پزشکی‌بودن و ملاک خروج شرکت‌کنندگان از پژوهش نیز وجود اختلال روانی فعال و غیبت بیش از دو جلسه بود.
شیوهٔ اجرای پژوهش به این صورت بود که پس از هماهنگی با مقامات و مسئولان دانشگاه علوم‌پزشکی تبریز، ۲۸۴ نفر به‌شیوهٔ نمونه‌گیری دردسترس و باتوجه به تکمیل کامل و همراه با دقت پرسشنامه‌های پژوهش، به‌عنوان نمونه وارد پژوهش شدند. سپس فرم رضایت اخلاقی شرکت در پژوهش در اختیار آزمودنی‌ها قرار گرفت و به آنان اعلام شد که شرکت در پژوهش اختیاری است؛ همچنین به آن‌ها اطمینان خاطر داده شد که اطلاعاتشان محرمانه خواهد ماند و فقط نتایج آن چاپ خواهد شد؛ بنابراین از آزمودنی‌ها درخواست شد تا در صورت صلاحدید فرم را تکمیل کنند. سپس آن‌ها به پرسشنامه‌های پژوهش پاسخ دادند.
برای جمع‌آوری داده‌ها از ابزارهای زیر استفاده شد.
ـ مقیاس خودگزارش‌دهی جامعه‌ستیزی لونسون[1]: این ابزار در سال ۱۹۹۵ توسط لونسون و همکاران برای سنجش صفات رفتاری و شخصیتی مرتبط با اختلال شخصیت جامعه‌ستیز طراحی شد (۱۵). این مقیاس دارای دو زیرمقیاس اختلال شخصیت جامعه‌ستیز اولیه و اختلال شخصیت جامعه‌ستیز ثانویه است. این مقیاس متشکل از ۲۶ آیتم است و برای استفاده در نمونه‌های غیربالینی به‌کار می‌رود. این ابزار، اختلال شخصیت جامعه‌ستیز اولیه (شانزده آیتم) را که خودخواهی، رفتارهای غیرمراقبت‌گرانه و دخالت‌کننده را اندازه‌گیری می‌کند، از اختلال شخصیت جامعه‌ستیز ثانویه (ده آیتم) که برای اندازه‌گیری رفتارهای ضداجتماعی است، متمایز می‌کند (۱۶). پاسخ هر آیتم بر طیف لیکرت چهاردرجه‌ای (کاملاً مخالفم=صفر، تقریباً مخالفم=۱، تقریباً موافقم=۲، کاملاً موافقم=۳) درجه‌بندی شده است. نمرهٔ بیشتر به‌معنای جامعه‌ستیزی بیشتر است (۱۵). در تحلیلی عاملی که براساس جمع‌آوری اولیه داده‌ها توسط لونسون و همکاران در جامعهٔ دانشجویان صورت گرفت، آلفای کرونباخ ۰/۸۲ برای اختلال شخصیت جامعه‌ستیز اولیه و آلفای کرونباخ ۰/۶۳ برای اختلال شخصیت جامعه‌ستیز ثانویه به‌دست آمد؛ علاوه‌براین بین اختلال شخصیت جامعه‌ستیز ثانویه و مقیاس‌های نبود بازداری و آمادگی ملالت به‌ترتیب همبستگی ($p<۰/۰۱$، $r=۰/۱۷$ و $p<۰/۰۱$، $r=۰/۲۷$) ۰/۱۶ و ۰/۲۷ بود (۱۵). در پژوهش عبدالهی و همکاران، نسخهٔ انگلیسی این مقیاس به فارسی ترجمه شد و سپس ترجمهٔ فارسی آن توسط یکی از اساتید مسلط به زبان انگلیسی مجدداً به انگلیسی ترجمه شد. در ادامه ترجمهٔ انگلیسی با نسخهٔ اولیه و اصلی تطبیق داده شد و نبود تفاوت درخورتوجه بین دو نسخه به تأیید رسید (۱۶). عامل اول که اختلال شخصیت جامعه‌ستیز اولیه نامیده شده است، شامل آیتم‌های ۱، ۳، ۴، ۶، ۷، ۹، ۱۱، ۱۲، ۱۴، ۱۵، ۱۶، ۱۸، ۱۹، ۲۰، ۲۲ و ۲۴ می‌شود. عامل دوم که اختلال شخصیت جامعه‌ستیز ثانویه نامیده شده است، شامل آیتم‌های ۲، ۵، ۸، ۱۰، ۱۳، ۱۷، ۲۱، ۲۳، ۲۵ و ۲۶ می‌شود. آیتم‌هایی که زیرشان خط کشیده شده است، دارای نمرهٔ معکوس هستند. آلفای کرونباخ ۰/۷۸ برای کل مقیاس، ۰/۷۳ برای زیرمقیاس اختلال شخصیت جامعه‌ستیز اولیه و ۰/۶۸ برای زیرمقیاس اختلال شخصیت جامعه‌ستیز ثانویه به‌دست آمد (۱۶).
ـ مقیاس تجدیدنظرشدهٔ شخصیت آیزنک[2] ـ فرم‌کوتاه: پرسشنامهٔ تجدیدنظرشدهٔ شخصیت آیزنک ـ فرم کوتاه در سال ۱۹۸۵ توسط آیزنک و همکاران ارائه شد (۱۷). این ابزار پرسشنامهٔ خودسنجی ۴۸سؤالی است که برای سنجش سه بُعد شخصیت برون‌گرایی، روان‌رنجورخویی و روان‌پریش‌خویی در افراد با دامنهٔ سنی ۱۶تا۷۰ سال استفاده می‌شود. همچنین پرسشنامهٔ مذکور شامل مقیاسی دروغ‌سنج است که گرایش به خوب‌نمایی را می‌سنجد. پرسشنامهٔ تجدیدنظرشدهٔ شخصیت آیزنک ـ فرم کوتاه، تجدیدنظرشدهٔ شخصیت آیزنک است. هر مقیاس این پرسشنامه دوازده سؤال دارد (۱۷). ضرایب درستی (درست‌آزمایی) پرسشنامه ۰/۶۲ (مردان) و ۰/۶۱ (زنان) برای مقیاس روان‌پریش‌خویی، ۰/۸۸ (مردان) و ۰/۸۴ (زنان) برای مقیاس برون‌گرایی، ۰/۸۴ (مردان) و ۰/۸۰ (زنان) برای مقیاس روان‌رنجورخویی و ۰/۷۷ (مردان) و ۰/۷۳ (زنان) برای مقیاس دروغ‌سنج گزارش شد (۱۸). قابلیت اعتماد و درستی این آزمون توسط بخشی‌پور و باقریان خسروشاهی روی جمعیت ایرانی بررسی شد. درست‌آزمایی به‌دست‌آمده برای مقیاس روان‌پریش‌خویی ۰/۶۷، برای مقیاس برون‌گرایی ۰/۸۹ و برای مقیاس روان‌رنجورخویی ۰/۹۰ بود؛ همچنین همسانی درونی (ضریب آلفای کرونباخ) را برای مقیاس

[1]. The Levenson Self-Report Psychopathy Scale (LSRP)

[2]. Eysenck Personality Questionnaire-Revised Short (EPQ-RS)

[Downloaded from www.jdisabilstud.org on 2026-11-01]

برون‌گرایی ۰/۷۷، برای مقیاس روان‌رنجورخویی ۰/۷۴ و برای مقیاس روان‌پریش‌خویی ۰/۵۲ گزارش کردند (۱۹).

شکل ۱. مدل مفهومی صفات شخصیتی در دو نوع الگوی آسیب‌پذیری اولیه و ثانویه اختلال شخصیت جامعه‌ستیز براساس مدل آیزنک

ازآنجاکه شاخص منفرد استانداردی برای ارزیابی برازش تمام شاخص‌های مربوط به مدل‌سازی معادلات ساختاری وجود ندارد، کلاین پیشنهاد می‌کند گزارش شاخص‌های کای‌اسکوئر، ریشهٔ میانگین مجذورات خطای برآورد (RMSEA) و شاخص برازش مقایسه‌ای (CFI) را هنگام نتایج مدل معادلات ساختاری ارائه دهند (۲۰). ازآنجاکه مقدار کای‌اسکور تحت‌تأثیر حجم نمونه و تعداد روابط مدل ساختاری افزایش می‌یابد، در این پژوهش علاوه‌بر این شاخص از شاخص‌های دیگری نیز استفاده شد. اگر شاخص مجذور کای بر درجهٔ آزادی ($\chi 2/df$) کمتر از ۵ یا ۳ باشد، دلالت بر برازش خوب مدل دارد. همان‌گونه که ملاحظه می‌شود، مقدار این شاخص در مدل مفروض پژوهش در دامنهٔ مطلوبی (کمتر از ۳) قرار دارد؛ به‌طور کلی عقیده بر این است که اگر شاخص‌های برازش مقایسه‌ای، درست‌نمایی و درست‌نمایی تعدیل‌شده (AGFI)، بزرگ‌تر از ۰/۹ و نزدیک‌تر به یک و ریشهٔ میانگین مربعات خطای برآورد کوچک‌تر از ۰/۰۵ باشد، بر برازش بسیار مطلوب و کوچک‌تر از ۰/۱ بر برازش مطلوب دلالت دارد (۲۰). در شکل ۱ مدل مفهومی صفات شخصیتی در دو نوع الگوی آسیب‌پذیری اولیه و ثانویه اختلال شخصیت جامعه‌ستیز براساس مدل آیزنک ارائه شده است.

نخستین پیش‌فرض در رابطه با مقیاس اندازه‌گیری متغیرها بود که باید حداقل فاصله باشد و داده‌های پژوهش حاضر از این پیش‌فرض تخطی نکرد. دومین پیش‌فرض در رابطه با توزیع نرمال تک‌متغیری با استفاده از آزمون کولموگرف‌اسمیرنف[1] و راهبرد فاصلهٔ مهالانوبیس[2] بررسی شد. باتوجه به مقدار احتمال آزمون کولموگرف‌اسمیرنف و دامنهٔ کشیدگی و چولگی که در طیفی از ۲ ـ تا۲+ قرار داشت (۲۱)، می‌توان گفت پیش‌فرض نرمال‌بودن داده‌ها در سطح تک‌متغیری و چندمتغیری برقرار است. سپس داده‌ها با استفاده از مدل‌یابی معادلات ساختاری با برآورد حداکثر درست‌نمایی و نرم‌افزارهای SPSS نسخهٔ ۲۴ و LISREL نسخهٔ ۸/۸۰ و شاخص‌های درست‌نمایی، برازش تطبیقی و هنجارشده ارزیابی شد. همچنین سطح معناداری همهٔ آزمون‌ها ۰/۰۱ بود.

۳ یافته‌ها

از مجموع ۲۹۰ دانشجو، ۲۸۴ نفر از آن‌ها با میانگین سنی (انحراف معیار) ۲۴/۲۹ (۶/۱۴) سال به پرسشنامه‌ها پاسخ کامل دادند. یافته‌های جمعیت‌شناختی برمبنای گزارش شخصی بیانگر آن بود که ۶۴/۸درصد (۱۸۲ نفر) از شرکت‌کنندگان را دختر و ۳۵/۲درصد (۱۰۲ نفر) را دانشجویان پسر تشکیل دادند. وضعیت اقتصادی‌ـ اجتماعی شرکت‌کنندگان و جمعیت‌شناختی در جدول ۱ ارائه شده است.

جدول ۱. وضعیت اقتصادی‌ـ اجتماعی آزمودنی‌ها براساس گزارش شخصی

وضعیت	خیلی خوب	خوب	متوسط	ضعیف	خیلی ضعیف
تعداد	۳۹	۶۷	۱۲۱	۴۰	۱۷
درصد	۱۳/۷۴	۲۳/۵۹	۴۲/۶۰	۱۴/۰۹	۵/۹۸

1. Kolmogorove-Sminrov
2. Mahalanobis

[Downloaded from www.jdisabilstud.org on 2026-11-01]

براساس جدول ۱، بیش از ۶۰درصد از پاسخ‌گویان از نظر شرایط اقتصادی_ اجتماعی در وضعیت خوب تا متوسط قرار داشتند. در کنار یافته‌های جمعیت‌شناختی، با هدف تحلیل استنباطی داده‌ها ابتدا پیش‌فرض‌های مرتبط با آمار پارامتری و آزمون‌های مرتبط با برازش مدل بررسی شد. نتایج آن در جدول ۲ گزارش شده است.

جدول ۲. شاخص‌های توصیفی مرتبط با متغیرهای پژوهش

ردیف	متغیرها	میانگین و انحراف معیار	مقدار احتمال آزمون کولموگرف‌اسمیرنف	چولگی	کشیدگی
۱	روان‌رنجورخویی	۴/۸۵±۲/۸۵	۰/۳۳۴	-۰/۱۹۱	-۱/۲۵۲
۲	برون‌گرایی	۷/۵۳±۲/۷۷	۰/۲۶۵	۰/۱۰۹	-۱/۲۸۶
۳	روان‌پریش‌خویی	۷/۳۶±۲/۶۷	۰/۵۹۳	۰/۰۳۴	-۰/۹۰۲
۴	اختلال شخصیت جامعه‌ستیز اولیه	۳۴/۳۳±۱۱/۶۳	۰/۰۱۶	۰/۴۳۹	-۱/۳۷۳
۵	اختلال شخصیت جامعه‌ستیز ثانویه	۲۳/۰۳±۷/۳۶	۰/۰۹۱	۰/۵۰۶	-۱/۱۰۰

باتوجه به نتایج جدول ۲، پیش‌فرض نرمال‌بودن داده‌ها رد نشد؛ بنابراین داده‌ها برای تحلیل همبستگی دومتغیری پیرسون و معادلات ساختاری قابل استفاده بود.

جدول ۳. نتایج آزمون ضریب همبستگی پیرسون بین متغیرهای پژوهش

ردیف	متغیرها	۱	۲	۳	۴	۵
۱	روان‌رنجورخویی	۱				
۲	برون‌گرایی	-۰/۴۹۵*	۱			
۳	روان‌پریش‌خویی	۰/۵۹۳*	-۰/۵۹۳*	۱		
۴	اختلال شخصیت جامعه‌ستیز اولیه	۰/۴۶۰*	-۰/۴۷۵*	۰/۵۵۶*	۱	
۵	اختلال شخصیت جامعه‌ستیز ثانویه	۰/۶۱۶*	-۰/۳۸۰*	۰/۴۵۹*	-۰/۴۵۴*	۱

*$p<۰/۰۱$

با بررسی ضریب همبستگی دومتغیری می‌توان گفت که بین اختلال شخصیت جامعه‌ستیز اولیه و ثانویه با صفات شخصیتی مدل آیزنک همبستگی معناداری وجود دارد. براساس جدول ۳، میان ابعاد روان‌رنجورخویی و روان‌پریش‌خویی با اختلال شخصیت جامعه‌ستیز اولیه و ثانویه رابطهٔ مستقیم و معناداری مشاهده شد؛ یعنی با افزایش روان‌رنجورخویی و روان‌پریش‌خویی مؤلفه‌های اختلال شخصیت افزایش می‌یابند و با کاهش آن‌ها نیز کاهش می‌یابند؛ بااین‌حال، میان بُعد برون‌گرایی با اختلال شخصیت جامعه‌ستیز اولیه و ثانویه روابط معکوس با ضریب منفی وجود داشت؛ یعنی با افزایش برون‌گرایی مؤلفه‌های افزایش شخصیت کاهش می‌یابند و با کاهش آن‌ها نیز افزایش می‌یابند.

درکنار بررسی همبستگی‌های دومتغیری که امکان استنباط سطحی از یافته‌های پژوهش را ممکن می‌کند، با هدف آزمون برازش مدل از تحلیل معادلات ساختاری استفاده شد که نتایج آن در جدول ۴ گزارش شده است.

جدول ۴. خلاصهٔ ضرایب مسیرهای مستقیم مدل صفات شخصیتی آیزنک

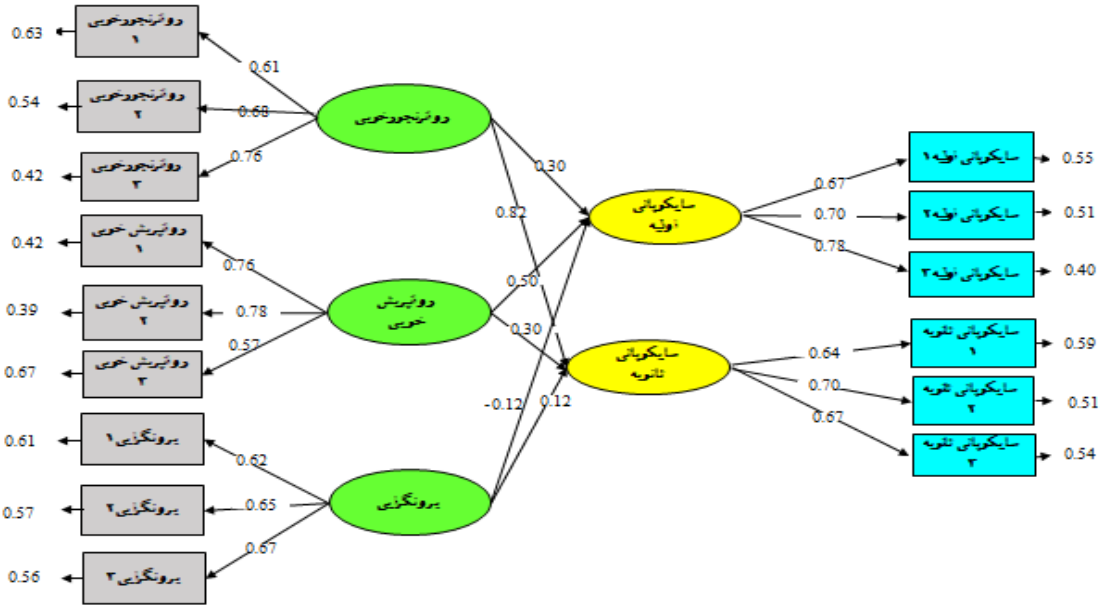
مسیر متغیر مستقل	متغیر وابسته	ضرایب غیراستاندارد	خطای معیار	ضرایب استاندارد	T	مقدار احتمال
روان‌رنجورخویی	جامعه‌ستیزی اولیه	۰/۲۸	۰/۰۳	۰/۳۰۱	۳/۶۳	<۰/۰۰۱
روان‌رنجورخویی	جامعه‌ستیزی ثانویه	۰/۷۷	۰/۱۳	۰/۸۲۳	۷/۵۲	<۰/۰۰۱
روان‌پریش‌خویی	جامعه‌ستیزی اولیه	۰/۴۷	۰/۰۸	۰/۵۰۲	۴/۱۵	<۰/۰۰۱
روان‌پریش‌خویی	جامعه‌ستیزی ثانویه	۰/۲۸	۰/۰۴	۰/۳۱۰	۲/۴۶	<۰/۰۰۱
برون‌گرایی	جامعه‌ستیزی اولیه	-۰/۱۱	۰/۰۱	-۰/۱۲۳	-۰/۹۱	۰/۰۶۱
برون‌گرایی	جامعه‌ستیزی ثانویه	۰/۱۱	۰/۰۱	۰/۱۲۲	۰/۸۵	۰/۰۸۰

بررسی ضرایب مسیر مستقیم بین مسیرهای مختلف نشان داد، روان‌رنجورخویی با اختلال شخصیت جامعه‌ستیزی اولیه ($p<۰/۰۰۱$، Beta=۰/۳۰۱) و ثانویه ($p<۰/۰۰۱$، Beta=۰/۸۲۳) رابطهٔ مستقیم و معناداری دارد. همچنین روان‌پریش‌خویی با اختلال شخصیت جامعه‌ستیز اولیه ($p<۰/۰۰۱$، Beta=۰/۵۰۲) و ثانویه ($p<۰/۰۰۱$، Beta=۰/۳۱۰) رابطهٔ مستقیم و معناداری دارد؛ بااین‌حال خروجی مسیرها بیانگر آن بود که برون‌گرایی با اختلال شخصیت جامعه‌ستیزی اولیه ($p=۰/۰۶۱$، Beta=-۰/۱۲۳) و ثانویه ($p=۰/۰۸۰$،

[Downloaded from www.jdisabilstud.org on 2026-11-01]

Beta=۰/۱۲۲) رابطهٔ معنادار ندارد.

با بررسی شاخص‌های برازش مدل می‌توان دریافت، مجذور خی که حاصل نسبت $\chi 2$ بر df است، در آستانهٔ پذیرفتنی قرار دارد و همپوشی بین مدل نظری و داده‌های پژوهش را نشان می‌دهد؛ بااین‌حال باتوجه به تأثیرپذیری این شاخص از حجم نمونه از سایر شاخص‌ها استفاده شد. بررسی سایر شاخص‌ها در جدول مشخص می‌کند که از میان آن‌ها ریشهٔ میانگین خطای برآورد (RMSEA) ۰/۰۷۲، شاخص برازش مقایسه‌ای (CFI) ۰/۹۶، برازندگی نرم‌شده (NFI) ۰/۹۴ و شاخص نکویی برازش (GFI) ۰/۹۱ در حد مجاز و پذیرفتنی است؛ درحالی‌که شاخص نکویی برازش تعدیل‌شده (AGFI) بیانگر برازش پذیرفتنی نبود؛ بااین‌حال، باتوجه به اینکه اکثریت شاخص‌های برازش در دامنهٔ مجاز بودند، می‌توان گفت که داده‌های گردآوری‌شده با مدل پیشنهادی پژوهش تناسب داشتند؛ بنابراین مدل پیشنهادی از حمایت برخوردار بود و تأیید شد.

شکل ۱. مدل برازش‌شده با معادلات ساختاری براساس ضرایب استانداردشده

جدول ۵. شاخص‌های برازش مربوط به تحلیل مدل صفات شخصیتی آیزنک

نام شاخص	مقدار
$\chi 2/df$	۲/۴۶
RMSEA	۰/۰۷۲
CFI	۰/۹۶
NFI	۰/۹۴
GFI	۰/۹۱
AGFI	۰/۸۷

۴ بحث

هدف پژوهش حاضر، مدل‌یابی ساختاری صفات شخصیتی در دو نوع الگوی آسیب‌پذیری اولیه و ثانویه اختلال شخصیت جامعه‌ستیز براساس مدل آیزنک بود. یافته‌های پژوهش حاضر، ارتباط بین صفات شخصیتی آیزنک و الگوی آسیب‌پذیری اولیه و ثانویهٔ اختلال شخصیت جامعه‌ستیز را نشان داد. مطالعهٔ روابط بین صفات شخصیتی و رفتارهای اختلال شخصیت جامعه‌ستیز نشان داد، اختلال شخصیت جامعه‌ستیز اولیه و ثانویه با ویژگی‌های شخصیتی روان‌رنجورخویی و روان‌پریش‌خویی رابطهٔ مستقیم مثبت و معناداری داشتند؛ اما با برون‌گرایی رابطهٔ معنادار نداشتند.

یافته‌های این پژوهش با نتایج مطالعات محمدزاده و عاشوری همسوست. آن‌ها نشان دادند، شخصیت ضداجتماعی با روان‌پریش‌خویی و روان‌رنجورخویی آیزنک رابطهٔ مثبت دارد و ارتباط شخصیت ضداجتماعی با روان‌پریش‌خویی آیزنک کاملاً قابل انتظار است؛ زیرا مقیاس روان‌پریش‌خویی آیزنک عمدتاً گرایش‌های ضداجتماعی را می‌سنجد (۹). همچنین گودجانسون و سیگوردسون در پژوهشی دریافتند، سه بُعد شخصیتی مطرح در نظریهٔ شخصیت آیزنک شامل روان‌رنجورخویی، برون‌گرایی و روان‌پریش‌خویی می‌تواند به‌طور مثبت جامعه‌ستیزی را پیش‌بینی کند (۱۰) که همان‌طورکه ذکر شد، برخی نتایج پژوهش حاضر با یافته‌های پژوهش آن‌ها همسوست. از طرف دیگر، نتایج پژوهش حاضر نشان داد، بُعد برون‌گرایی با

[Downloaded from www.jdisabilstud.org on 2026-11-01]

سایکوپاتی ارتباط معناداری ندارد که با نتایج پژوهش قادری و همکاران (۲۲) ناهمسوست. نبود تطابق در نتایج پژوهش حاضر را با تحقیق قادری و همکاران را می‌توان در چارچوب روش پژوهشی متفاوتی تبیین کرد که در پژوهش‌ها به‌کار رفته است.

در تبیین نتایج پژوهش حاضر می‌توان گفت، باتوجه به پژوهش‌های قبلی تفاوت اصلی بین جامعه‌ستیزهای بالینی یا قانونی با افراد نرمال دیده شد. بسیاری از جامعه‌ستیزها در انجام اقدامات ضداجتماعی برای تضمین مراقبت‌های مجرمانه یا پزشکی درگیر نمی‌شوند. همچنین آن‌ها ممکن است دارای نقایص عمیقی در عملکرد اجتماعی باشند که از عملکردشان در جامعه جلوگیری می‌کند؛ بااین‌حال، این گروه در جمعیت نرمال درواقع همان ویژگی‌های شخصیت جامعه‌ستیز را با همتایان بالینی خود دارند؛ اگرچه این صفات ممکن است به‌اندازه‌ای شدید نباشد (۱۲). نکتهٔ درخورتوجه دیگر در زمینهٔ ارتباط بین صفات شخصیتی عمده و جامعه‌ستیزی آن است که هر فردی، صفات و گرایش‌های مختلفی دارد و لزوماً صفتی واحد و منحصربه‌فرد نمی‌تواند پیش‌بینی‌کنندهٔ بروز رفتار جامعه‌ستیزی در شخص باشد؛ بلکه آنچه مهم است نحوهٔ ترکیب و تعامل بین این صفات در فرد است؛ به این معنا که ممکن است فردی با نمرهٔ بیشتر در عامل روان‌رنجورخویی به رفتارهای جامعه‌ستیزی بپردازد؛ ولی فرد دیگری با روان‌رنجورخویی زیاد این‌گونه رفتارها را بروز ندهد. به این علت که فرد اول علاوه‌بر روان‌رنجوربودن هیجان‌خواه نیز باشد؛ اما فرد دوم علاوه‌بر کسب نمرهٔ بیشتر در روان‌رنجورخویی، وظیفه‌شناس نیز باشد که ترکیب این صفات مانع بروز رفتارهای جامعه‌ستیزی در فرد می‌شود (۹).

علاوه‌بر ویژگی‌های خاص شخصیتی در جامعه‌ستیزی اولیه و ثانویه، این افراد از نظر سایر متغیرهای روان‌شناختی دارای خصوصیاتی هستند که آن‌ها را از سایر افراد متمایز می‌کند. روان‌رنجورخویی می‌تواند باعث آسیب‌پذیری درونی و واکنش‌های هیجانی شدید و تند به محرک‌های بیرونی شود؛ بنابراین افراد با روان‌رنجورخویی زیاد، درمعرض رنجش‌های شدیدتر خواهند بود؛ این امر سبب خصومت بیشتر می‌شود و زمینه را برای جامعه‌ستیزی فراهم می‌کند؛ حتی ممکن است جامعه‌ستیزهای ثانویه منبع مهارگری بیرونی داشته باشند و در مقابله با تنیدگی، بیشتر از سبک‌های مقابله‌ای هیجان‌محور استفاده کنند. در تبیین برون‌گرایی کم می‌توان گفت، چون افراد جامعه‌ستیز درون‌گرا بیشتر در خودشان هستند، برای آنکه از این ملال خارج شوند ممکن است به هیجانات تند و غیرکنترلی دست بزنند (۱۱). از طرف دیگر، چون درون‌گراها درمقایسه با برون‌گراها لذت کمتری دارند، برای کسب لذت پایه ممکن است واکنش‌های شدیدی از خود بروز دهند. همچنین جامعه‌ستیزها به‌دلیل مزاج دشوار، انزوا و جلب توجه دیگران ممکن است دست به کارهایی بزنند؛ ولی هر اقدامی که انجام می‌دهند، عوارض افراطی که در برون‌گرایی زیاد وجود دارد، در آن‌ها مشاهده نمی‌شود. به‌نظر می‌رسد افراد با روان‌پریش‌خویی بیشتر، رفتار پرخاشگرانه و سلطه‌جویی اجتماعی بیشتری از خود نشان می‌دهند. به همین دلیل ارتباط چندان معناداری با زندگی و افراد و این جهان آنی ندارند و این امر منشأ بی‌تفاوتی آن‌ها و آمادگی‌شان درقبال جامعه‌ستیزی است؛ بنابراین این افراد به‌دلیل شکست در دریافت احساسات دیگران و تنظیم‌نکردن رفتار خود براساس رفتار آن‌ها، قادر به همدلی با دیگران نیستند. همچنین نمرات بیشتر در مقیاس روان‌پریش‌خویی ممکن است پیش از اینکه بازتاب تمایلات و رفتارهای جنایتکارانه و ضداجتماعی داشته باشد، به ساختارهای روان‌شناختی (مثلاً نبود همدلی، گناه، پشیمانی، نگرانی دیگران و...) اشاره کند که برای تشخیص جامعه‌ستیزی ضروری است. اگرچه برخی ارتباطات اساسی‌تر بین جامعه‌ستیزی و روان‌پریشی وجود دارد، به‌دلیل اینکه شامل ساختارهای عمیقی هستند، به‌راحتی با پرسشنامه‌های خودگزارش‌دهی، روش‌های بالینی استاندارد یا سنجیدن عملکرد ذهنی تشخیص‌دادنی نیستند.

۵ نتیجه‌گیری

براساس یافته‌های این پژوهش، تئوری آیزنک تأثیر مهمی در بسط تئوریک و پژوهشی سبب‌شناسی اختلال شخصیت جامعه‌ستیز دارد و از نقش اساسی تئوری آیزنک در اختلال شخصیت جامعه‌ستیز حمایت می‌کند. یافته‌های پژوهش حاضر مشخص کرد، نقص در کارکرد صفات شخصیتی خود را در قالبِ رفتارهای جامعه‌ستیزی نشان می‌دهد؛ بدین‌معنا که تعامل این بدکارکردی‌ها باعث می‌شود فرد در موقعیت‌های تعارضی، پاسخ‌هایی را انتخاب کند که منجربه دستیابی سریع‌تر و به هر قیمت ممکن‌شده، به پاداش شود و این تمایل، در قالب رفتارهای تکانشی خود را بروز دهد. همچنین در این میان، صفات شخصیتی بر نوع برون‌داد رفتاری فرد تأثیرگذار است و محیط که در نقش پردازشگر و هسته‌شناختی شخصیت عمل می‌کند، فرد را دربرابر نابهنجاری‌های رفتاری ازجمله رفتارهای تکانشی آسیب‌پذیرتر می‌کند.

۶ تشکر و قدردانی

نویسندگان بر خود لازم می‌دانند که از تمامی پرسنل و دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم‌پزشکی تبریز نهایت تقدیر و تشکر را داشته باشند.

۷ بیانیه‌ها

تأییدیهٔ اخلاقی و رضایت‌نامه از شرکت‌کنندگان: این مقاله برگرفته از رسالهٔ دکتری نویسندهٔ اول است. فرم رضایت اخلاقی شرکت در پژوهش در اختیار آزمودنی‌ها قرار گرفت و به آن‌ها اعلام شد که شرکت در پژوهش اختیاری است؛ همچنین به آزمودنی‌ها اطمینان خاطر داده شد که اطلاعات آنان محرمانه خواهد ماند و فقط نتایج آن چاپ خواهد شد؛ بنابراین از آن‌ها درخواست شد تا در صورت صلاحدید فرم را تکمیل کنند.

رضایت برای انتشار: این امر غیر قابل اجرا است.

تزاحم منافع: نویسندگان اعلام می‌کنند هیچ‌گونه تضاد منافعی ندارند.

منابع مالی: تمامی هزینه‌های این پژوهش از منابع مالی شخصی تأمین شده است.

مشارکت نویسندگان: تمامی نویسندگان اعم‌از دانشجو، استاد راهنما و استاد مشاور نقشی یکسان و مهم در انجام پژوهش داشتند.

[Downloaded from www.jdisabilstud.org on 2026-11-01]

References

1. Kaya S, Yildirim H, Atmaca M. Reduced hippocampus and amygdala volumes in antisocial personality disorder. Journal of Clinical Neuroscience. 2020;75(2):199–203. doi:10.1016/j.jocn.2020.01.048
2. Blais J, Forth AE, Hare RD. Examining the interpreter reliability of the Hare psychopathy checklist-revised across a large sample of trained raters. Psychol Assess. 2017;29(6):762–75. doi:10.1037/pas0000455
3. Hare RD, Hart SD, Harpur TJ. Psychopathy and the DSM-IV criteria for antisocial personality disorder. Journal of Abnormal Psychology. 1991;100(3):391–8. doi:10.1037//0021-843x.100.3.391
4. McHoskey JW, Worzel W, Szyarto C. Machiavellianism and psychopathy. Journal of Personality and Social Psychology. 1998;74(1):192–210. doi:10.1037//0022-3514.74.1.192
5. Eysenck SBG, Chan J. Comparative study of personality in adults and children: Hong Kong and England. Personality and Individual Differences. 1982;3(2):153–160. doi:10.1016/0191-8869(82)90029-0
6. Matthews G, Gilliland K. The personality theories of HJ Eysenck and JA Gray: a comparative review. Personality and Individual Differences. 1999;26(4):583–626. doi:10.1016/S0191-8869(98)00158-5
7. Gomez R, Cooper A, Gomez A. Susceptibility to positive and negative mood states: a test of Eysenck s, Grays and Newman's theories. Personality and Individual Differences. 2006;29(2):351–62. doi:10.1016/S0191-8869(99)00198-1
8. Adan A, Natale V, Caci H, Prat G. Relationship between circadian typology and functional and dysfunctional impulsivity. Chronobiology International. 2010;27(3):606–19. doi:10.3109/07420521003663827
9. Mohammadzadeh A, Ashouri A. Comparison of personality correlates of Machiavellianism, narcissism and psychopathy (dark triad of personality) in three factor personality model. Iranian Journal of Psychiatry & Clinical Psychology. 2018;24(1):44–55. [Persian] doi:10.29252/nirp.ijpcp.24.1.44
10. Gudjonsson GH, Sigurdsson JF. Motivation for offending and personality :a study among young offenders on probation. Personality and Individual Differences. 2007;42(7):1243–53. doi:10.1016/j.paid.2006.10.003
11. Sellbom M, Drislane LE. The classification of psychopathy. Aggression and Violent Behavior. 2021;59:101473. doi:10.1016/j.avb.2020.101473
12. Roberts BW, Luo J, Briley DA, Chow PI, Su R, Hill PL. A systematic review of personality trait change through intervention. Psychological Bulletin. 2017;143(2):117–41. doi:10.1037/bul0000088
13. Hoyle RH. Structural equation modeling: concepts, issues, and applications. First edition. Thousand Oaks, CA: SAGE; 1995.
14. Loehlin JC. Latent variable models: an introduction to factor, path, and structural equation analysis. 4th edition. Mahwah, NJ: L Erlbaum Associates; 2004.
15. Levenson MR, Kiehl KA, Fitzpatrick CM. Assessing psychopathic attributes in a non- institutionalized population. Journal of Personality and Social Psychology. 1995;68(1):151–8. doi:10.1037/0022-3514.68.1.151
16. Abdollahi E, Aghilar M, Nazari M, Ker P. Memory bias in the non‌clinical anxious individuals and comparison with normal individual. Journal of Modern Psychological Researches. 2012;7(27):99–116. [Persian] https://psychologyj.tabrizu.ac.ir/article_4122.html?lang=en
17. Eysenck SBG, Eysenck HJ, Barrett P. Revised version of the psychoticism scale. Personality and Individual Differences. 1985;6(1):21–9. doi:10.1016/0191-8869(85)90026-1
18. Alexopoulos DS, Kalaitzidis L. Psychometric properties of Eysenck personality questionnaire revised (EPQ-R) short scale in Greece. Personality and Individual Differences. 2004;37(6):1205–20. doi:10.1016/j.paid.2003.12.005
19. Bakhshipour A, Bagharian Khosrooshahi S. Psychometric properties of Eysenck personality questionnaire-revised (EPQ-R) short scale. Contemporary Psychology. 2007;1(2):3–12. [Persian] http://bjcp.ir/article-1-952-en.html
20. Kline RB. Principles & practice of structural equation modeling. Third Edition. New York: The Guilford Press; 2011.
21. Meyers LS, Gamst G, Guarino AJ. Data analysis using SAS enterprise guide. New York: Cambridge University Press; 2009.
22. Ghaderi D, Amirsardari L, Agashteh M. Comparison of personality traits between psychopathic prisoners, non-psychopathic prisoners, and non-prisoner patients. Jentashapir Journal of Health Research. 2019;10(2):e12494. https://sites.kowsarpub.com/jjcmb/articles/12494.html

[Downloaded from www.jdisabilstud.org on 2026-11-01]